

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Логіка»**

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність – 041 Богослов'я
Галузь знань – 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 07 вересня 2020 р.

Херсон 2020

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Недзельський Костянтин Казимирович
Контактний телефон	068-805-35-40
E-mail	k.nedzelsk@gmail.com
Розклад занять	Понеділок 10:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)
Консультації	Вівторок 14:00 -15:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)

2. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна “Логіка” спрямована на формування і вдосконалення логічної культури мислення студентів бакалаврату, розвиток навичок до абстрактного та критичного мислення шляхом вивчення і практичного засвоєння основних форм та законів логічного мислення, формально-логічних процедур полемічного мистецтва. Знання форм і процедур розумової діяльності, загальних закономірностей процесів раціонального пізнання дозволить майбутнім богословам ефективно використовувати основний “інструментарій” абстрактного мислення в теоретико-пізнавальній діяльності, а усвідомлення механізмів формування наукових знань та їх критичного аналізу сприятиме підвищенню ефективності засвоєння результатів фахових наукових досліджень.

Соціальна комунікативність, – як одна з найважливіших характеристик служителя церкви, – вимагає високої логічної культури, ефективного використання засобів логіки, вміння логічно обґрунтовувати правильні твердження та спростовувати неправильні, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Звідси і орієнтованість програми на набуття студентами навичок висвітлювати свої міркування та здобутки наук у ясній, чіткій та однозначній формі, піддавати критичному аналізу тексти богословсько-релігійнознавчого спрямування, побудови логічно нормованих повідомлень (як під час усних відповідей, так і при написанні наукових робіт), освоєнню прийомів формування логічної аргументації при проведенні різних типів дискурсу з фахової тематики й здатності професійно застосовувати набутий категоріальний апарат формальної логіки.

Навчальна дисципліна «Логіка» належить до нормативних дисциплін.

Пререквізити. Вивчення дисципліни передбачає паралельне засвоєння знань із предметів «Вступ до спеціальності», «Філософія», «Психологія».

Постреквізити. Основні положення навчальної дисципліни «Логіка» мають застосовуватися при вивченні дисциплін загально-професійної та професійної і практичної підготовки: „Риторика”, „Педагогіка”, „Основи наукових досліджень”, „Біблійна герменевтика”, „Систематична апологетика”, „Систематичне богослов'я”, „Гомілетика”, „Основи права».

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Логіка» є підвищення у здобувачів вищої богословської освіти культури логічного мислення, що є раціональною передумовою їх успішної фахової підготовки.

3.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Логіка» є:

- формування знань про закони, принципи і форми логічного мислення;
- формування практичних навичок доказового, логічного мислення, побудови коректних міркувань, свідомого і відповідального відношення до розмірковувань;
- прищеплення навичок свідомого використання раціональних наукових методів в дослідженнях і обговоренні різних процесів та явищ, актуальних питань релігійно-церковного життя та богословських проблем.

3.3. Кількість кредитів – 3

3.4. Загальна кількість академічних годин (денна/заочна ф.н): 90 / 75

3.5. Основні параметри навчальної дисципліни

Характеристика навчальної дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Денна/заочна
Рік вивчення	Перший
Семестр	1й
Лекції	30/6
Семінарські та практичні заняття	16/6
Самостійна робота	44/63

3.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу 2. Здатність до критичного мислення 3. Здатність до самоаналізу 4. Здатність до науково обгрунтованої інтерпретації людських відносин та поведінки 5. Здатність цінувати та поважати унікальність людської особистості 6. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами 7. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва
Спеціальні (фахові,	<i>Знати:</i> - Специфіку предмету дисципліни, її структуру та

<p>предметні) компетентності</p>	<p>понятійний апарат;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основні логічні форми та закони правильного мислення; - Логічні операції над поняттями та судженнями; - Основні види дедуктивних та індуктивних умовиводів; - Основи логічної теорії доведення та спростування; - Місце логіки й аргументації в пізнанні волі Божої; - Приклади використання логіки Ісусом Христом; - Особливості аргументації і суперечки в місіонерській й проповідницькій діяльності. <p><i>Вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Давати правильні визначення поняттям та термінам, робити безпосередні та опосередковані умовиводи - Логічно обґрунтовувати правильні твердження та спростовувати неправильні; - Знаходити логічні помилки у визначеннях, умовиводах та доведеннях з позицій християнського світогляду.
---	--

4. Програма навчальної дисципліни

„Логіка”

Розділ 1. Предмет логіки

Тема 1. Логіка як філософська наука.

Проблема істинності та формально логічної правильності мислення. Істинність і її відношення до змісту думки, правильність – як відношення до форми думки, її побудови. Мислення і мова. Форми мислення і закони мислення.

Тема 2. З історії логіки.

Зародження логіки в лоні філософії. Логіка як наука філософська за своїми завданнями і відношенням до інших наук. Аристотель – засновник формальної логіки. Логіка і філософія. Логіка Давньої Індії. Логіка Давньої Греції. Схоластична логіка (середньовічна). Логіка доби Відродження. Логіка Нового часу. Сучасна логіка. Історія логіки в Україні.

Тема 3. Логіка як наука про закони і форми правильного мислення.

Форми мислення: поняття, судження, умовиводи. Логіка як наука про форми правильної побудови думки. Загальна характеристика основних форм логічного мислення. Простий категоричний силогізм. Основні закони логіки. Загальна характеристика основних законів логіки. Всезагальність (універсальність) законів логіки. Специфіка формально-логічних законів.

Розділ 2. Форми мислення: поняття і судження

Тема 4. Поняття як форма мислення.

Види поняття, зміст і обсяг поняття. Закон оберненого відношення між змістом і обсягом поняття. Відношення між поняттями. Порівнянні і непорівнянні поняття. Сумісні і несумісні поняття. Відношення між сумісними і несумісними поняттями. Використання кругових схем для ілюстрації типів відношень між поняттями.

Тема 5. Операції над поняттями.

Обмеження і узагальнення понять. Операція поділу понять (їх обсягів). Операції над поняттями. Додавання, множення і віднімання понять. Операція визначення поняття.

Тема 6. Судження як форма мислення.

Загальна характеристика судження. Судження і речення. Роль запитання в пізнанні. Види запитань: коректні і некоректні запитання. Значення суджень як форми мислення. Класифікація суджень. Прості судження. Поняття атрибутивного судження та його структура. Категоричні судження та їх види. Види суджень за кількістю та якістю. «Логічний квадрат». Види простого судження за модальністю. Складні судження. Структура складних суджень. Безумовні судження. Умовні судження. Логіка висловлювань. Логіка предикатів.

Розділ 3. Форми мислення: умовиводи

Тема 7. Умовивід як форма мислення.

Загальна характеристика умовиводів. Безпосередні умовиводи та основні способи їх побудови: обернення, перетворення, протиставлення предикату. Опосередковані дедуктивні умовиводи. Простий категоричний силогізм. Визначення і будова простого категоричного силогізму. Правила термінів. Правила щодо засновків силогізму. Фігури і модуси простого категоричного силогізму та їх різновиди. Скорочений силогізм – ентимема.

Тема 8. Визначення і будова простого категоричного силогізму.

Складні силогізми (полісилогізми). Прогресивний (поступальний) полісилогізм. Регресивний (зворотний) полісилогізм. Складноскорочені

силлогізми. Розділові і умовні умовиводи. Умовиводи суто розділові, розділово-категоричні та розділово-умовні. Різновиди умовних умовиводів: суто умовний, умовно-категоричний, умовно-розділовий (лематичний). Види лематичних умовиводів: дилеми, трилеми, полілеми. Види дилем: конструктивні та деструктивні, прості і складні.

Тема 9. Індуктивні умовиводи і їх види.

Види індуктивних умовиводів. Повна індукція. Неповна індукція. Популярна індукція. Наукова індукція. Методи наукової індукції. Методи встановлення причинних зв'язків: єдиної подібності, єдиної відмінності, поєднаний метод подібності і відмінності, метод залишків. Роль індукції в процесі пізнання.

Розділ 4. Доведення і спростування

Тема 10. Доведення і спростування.

Доведення і спростування в аргументації. Основні види аргументів: факти дійсності, закони, аксіоми, визначення, та інші, раніше доведенні положення. Мистецтво полеміки. Еристика – мистецтво ведення суперечки (полеміки). Умови успішної дискусії. Суперечка, її види та форми. Аргументація і суперечка в місіонерській і проповідницькій діяльності.

Тема 11. Аналогія. Гіпотеза.

Визначення аналогії як традуктивного умовиводу. Схема міркування за аналогією. Види аналогій. Евристична роль аналогії в розвитку наукового знання. Багатозначність поняття «гіпотеза». Види гіпотези. Пізнавальна роль гіпотези.

Тема 12. Софізми і паралогізми, парадокси і антиномії.

Різновиди неприпустимих прийомів суперечки: софізми, «хитрощі» стосовно тези, стосовно аргументів і стосовно демонстрації, аргументи ad hominem etc.

Розділ 5. Логіка і богослов'я.

Тема 13. Логіка – складова методології наукового пізнання.

Методологія наукового дослідження як наука про методи наукового дослідження. Богослов'я – конкретна наука, що повинна спиратися на методологію наукового пізнання в найширшому її розумінні. Необхідність систематизованого вивчення логіки як філософської науки для інтелектуальної діяльності богословів.

Тема 14. Форми і методи наукового дослідження.

Пізнаваність світу. Рівні, форми і методи пізнання. Чуттєве і раціональне

(логічне) пізнання й їх форми. Пізнання світу як одна з найголовніших потреб людини. Істина в науці і богослов'ї. Євангельське розуміння істини. Способи перевірки істини. Логічні, психологічні і гносеологічні перешкоди на шляху пізнання істини. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження.

Тема 15. Наука і християнство.

Можливість і реальність чудес. Про досвід безпосереднього богопізнання. Катафатичне і апофатичне богопізнання. Поняття творчої діяльності. Наукове відкриття. Використання знань з логіки у вивченні Святого Писання та місіонерській і проповідницькій діяльності. Логічні проблеми еристики.

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Предмет і значення логіки	2	2
2	Основні історичні етапи розвитку логіки	2	
3	Логіка як наука про закони і форми правильного мислення	2	
4	Поняття як форма мислення	2	2
5	Операції над поняттями	2	
6	Судження як форма мислення	2	
7	Умовивід як форма мислення	2	
28	Простий категоричний силогізм	2	
9	Індуктивні умовиводи і їх види	2	
10	Доведення і спростування	2	2
11	Аналогія.	2	
12	Софізми і паралогізми, парадокси і антиномії	2	
13	Логіка – складова методології наукового пізнання	2	
14	Форми і методи наукового пізнання	2	
15	Наука і християнство	2	
	Разом	30	6

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Предмет і значення логіки	2	
2	Поняття як форма мислення	2	
3	Судження як форма мислення	2	2
4	Умовивід як форма мислення	2	2
5	Простий категоричний силогізм	2	
6	Індуктивні умовиводи і їх види	2	2
7	Доведення і спростування	2	
8	Форми і методи наукового пізнання	2	
	Разом	16	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Предмет і значення логіки	2	2
2	Основні історичні етапи розвитку логіки	2	3
3	Логіка як наука про закони і форми правильного мислення	2	2
4	Основні закони логіки	4	2
5	Поняття як форма мислення	2	4
6	Операції над поняттями	4	4
7	Судження як форма мислення	2	5
8	Умовивід як форма мислення	2	2
9	Простий категоричний силогізм	4	4
10	Індуктивні умовиводи і їх види	2	3
11	Гіпотеза, її види і пізнавальна роль	2	4
12	Доведення і спростування	2	4
13	Аналогія.	2	4
14	Софізми і паралогізми, парадокси і антиномії	2	4
15	Мистецтво полеміки	4	4
16	Логіка – складова методології наукового пізнання	2	2
17	Форми і методи наукового пізнання	2	6
18	Наука і християнство	2	4
	Разом	44	63

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням з курсу «Логіка» є самостійне опрацювання матеріалу за темою «Гіпотеза, її види і пізнавальна роль» та підготування відповідних матеріалів у вигляді реферату. За виконання роботи може бути нараховано до 6 балів.

9. Вимоги викладача

При вивченні дисципліни «Логіка» необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану основну та допоміжну літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії.

Від студента очікується:

- регулярне відвідування занять (відвідування контрольних заходів є обов'язковим);
- явка на заняття без запізнення;
- систематичне засвоєння навчального матеріалу;
- активна робота під час практичних та семінарських занять, участь в обговоренні дискусійних питань.
- своєчасне звітування про результати самостійної та індивідуальної роботи
- відпрацювання пропущених семінарських та практичних занять.

Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів ТХІ. Згідно з «Положенням про академічну доброчесність», в Таврійському християнському інституті» категорично заборонено списування і плагіат. У разі виявлення факту порушення студент отримує незадовільну оцінку і повинен повторно скласти екзамен або виконати завдання. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів ТХІ. Згідно з «Положенням про академічну доброчесність», в Таврійському християнському інституті» категорично заборонено списування і плагіат. У разі виявлення факту порушення студент отримує незадовільну оцінку і повинен повторно скласти екзамен або виконати завдання. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи.

10. Студенти з особливими потребами

Студенти, що претендують на врахування їхніх особливих навчальних потреб, повинні заздалегідь повідомити про це секретаря навчального відділу, надавши відповідну медичну документацію.

11. Види контролю і система нарахування балів

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Також передбачено контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться в формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів та обговорення навчальних питань на семінарських заняттях, а також у формі оцінювання виконання практичних робіт та індивідуальних завдань.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі **усного екзамену** (1-й семестр). Екзамен проводиться під час екзаменаційної сесії; термін можна дізнатися з графіку навчального процесу. Обсяг навчального матеріалу, який виноситься на екзамен, відповідає робочій програмі дисципліни (див. пункт 4).

Умови допуску до екзамену. Для допуску до семестрового екзамену студент має виконати всі практичні роботи і набрати за семестр не менше 20 балів з 50 максимально можливих.

Система нарахування балів

	Види контрольного заходу	Кількість контрольн. заходів (очна/заочна)	Кількість балів за 1 захід	Усього Балів(очна/заочна ф.н.)
1	Виступ на семінарському занятті	8/3	0-3	24/9
2	Участь у дискусії на семінарському занятті	8/3	0-2	16/6
4	Контрольне тестування за вивченим матеріалом 1- 3 розділів (письмово)	1/1	0-20	20/20
5	Індивідуальне письмове завдання	1/1	0-6	6/6
6	Перевірка конспектів з самостійної роботи	3/5	0-3	9/15

7	Екзамен	1/1	0-25	25/25
	Разом			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 - 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 - 89 (дуже добре)	4(добре)	
C	75 - 84 (добре)		
D	70 - 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 - 69 (достатньо)		
FX	35 - 59 (незадовільно - з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 - 34 (незадовільно - з обов'язковим повторним курсом)		

12. Плани семінарських занять

Семінар 1

Тема: Логіка як філософська наука

План

1. Логіка – наука про закони і форми правильного мислення.
2. Мислення і мова. Мова логіки.
3. Основні форми і закони мислення.
4. Значення логіки для фахової підготовки служителів церкви і богословів.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 9, 10, 11, 12, 13.

Семінар 2

Тема: Поняття як форма мислення

План

1. Загальна характеристика поняття. Поняття і слово.
2. Зміст і обсяг поняття. Види понять.
3. Відношення між поняттями.
4. Концепція вищих психічних функцій Л.С. Виготського.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 6, 7.

Додаткова: 9, 10, 11, 14, 15, 16.

Семінар 3

Тема: Судження як форма мислення

План

1. Загальна характеристика судження. Судження та речення.
2. Прості судження, їх види та структура.
3. Логічні відношення між категоричними судженнями. Основні закони логіки.
4. Складне судження. Логічні сполучники та логічні операції.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8.

Додаткова: 9, 10, 11, 14, 15, 16.

Семінар 4

Тема: Умовивід як форма мислення

План

1. Умовиводи безпосередні і опосередковані.
2. Види безпосередніх умовиводів: перетворення, обернення, протиставлення.
3. Умовиводи дедуктивні і індуктивні.
4. Складні і складноскорочені силогізми.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8.

Додаткова: 9, 10, 11, 14, 15, 16.

Семінар 5

Тема: Простий категоричний силогізм

План

1. Поняття простого категоричного силогізму та його структура. Ентимема
2. Загальні правила категоричного силогізму.
3. Фігури і модуси категоричного силогізму.
4. Умовно-категоричний силогізм.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 5.

Додаткова: 9, 12, 13, 14, 15, 16.

Семінар 6

Тема: Індуктивні умовиводи і їх види

План

1. Поняття про індукцію.
2. Повна індукція. Неповна індукція.
3. Популярна індукція. Наукова індукція.
4. Методи наукової індукції..

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 8.

Додаткова: 9, 10, 11, 15, 16.

Семінар 7

Тема: Доведення і спростування

План

1. Поняття та структура доведення.

2. Правила формально-логічного доведення.
3. Пряме доведення. Непряме доведення.
4. Поняття спростування та його види.
5. Софізми і паралогізми, парадокси і антиномії.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 8.
Додаткова: 10, 13, 15, 16.

Семинар 8

Тема: Форми і методи наукового пізнання

План

1. Пізнаваність світу. Рівні, форми і методи пізнання.
2. Істина в науці і в богослов'ї.
3. Форми чуттєвого та раціонального пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
4. Наукове і релігійне пізнання як осягнення істини в межах різних парадигм.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 4, 5, 8.
Додаткова: 10, 12, 13, 14, 15, 16.

13. Екзаменаційні питання

1. Предмет і значення логіки.
2. Історичні етапи розвитку науки логіки.
3. Особливості абстрактного мислення. Чуттєві і раціональні форми пізнання.
4. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання.
5. Поняття, їх види. Відношення між поняттями.
6. Зміст і обсяг понять.
7. Поділ понять. Дихотомічний поділ понять.
8. Операції обмеження і узагальнення понять.
9. Операція поділу понять. Види поділу понять.
10. Сумісні поняття. Несумісні поняття.
11. Класифікація та її види.
12. Визначення понять. Види та правила визначення понять.
13. Судження, його структура.
14. Класифікація суджень. Прості і складні судження.
15. Безумовні і умовні судження. Логіка висловлювань.
16. Атрибутивні, релятивні та екзистенціальні судження.
17. Судження і речення. Роль запитання в пізнанні.
18. Логічний квадрат. Об'єднана класифікація суджень за кількістю та якістю.
19. Види простого судження за модальністю. Проблематичне і достовірне судження.
20. Складні судження. Таблиця істинності складних суджень.
21. Загальна характеристика умовиводу. Безпосередні умовиводи.
22. Опосередковані дедуктивні умовиводи. Простий категоричний силлогізм.
23. Фігури та модуси простого категоричного силлогізму.
24. Загальні правила і правила фігур простого категоричного силлогізму.
25. Скорочений силлогізм (ентимема).
26. Складні силлогізми. Складноскорочені силлогізми. Епіхейрема.
27. Розділові умовиводи та їх різновиди.
28. Умовні умовиводи та їх різновиди. Умовно-розділовий (лематичний) умовивід.

29. Індуктивний умовивід, його види.
30. Повна індукція. Популярна індукція.
31. Індукція через простий перелік.
32. Індукція через відбір фактів.
33. Наукова індукція.
34. Методи встановлення причинних зв'язків.
35. Аналогія. Види аналогій.
36. Гіпотеза, версія. Робоча гіпотеза.
37. Доведення і спростування.
38. Дискусія, полеміка, спір.
39. Логіка висловлювань.
40. Логічні сполучники: кон'юнкція: диз'юнкція, імплікація, еквіваленція, заперечення.
41. Основні закони логіки. Поняття закону в логіці.
42. Закон тотожності.
43. Закон суперечності.
44. Закон виключеного третього
45. Закон достатньої підстави.
46. Аргументація. Структура аргументації.
47. Доказова та недоказова аргументація.
48. Пряма та непряма аргументація.
49. Дискусія. Полеміка. Диспут. Дебати.
50. Суперечка, її види та форми. Внутрішня суперечка.
51. Різновиди неприпустимих прийомів суперечки.
52. Софізми і паралогізми, парадокси-антиномії. Парадокси-апорії.
53. Докази і спростування в суперечці.
54. Поняття про критику. Види критики.
55. Спростування як окремий випадок критики.
56. Правила та помилки щодо: тези, аргументів, демонстрації.
57. Аргументація і суперечка в місіонерській і проповідницькій діяльності.
58. Пізнаваність світу. Рівні, форми і методи пізнання.
59. Традиційні раціональні аргументи на доказ буття Бога.
60. Істина в науці і в богослов'ї. Обмеженість логіки в розумінні Слова Божого.
61. Наукове і релігійне пізнання як осягнення істини в межах різних парадигм.
62. Межі використання знань з логіки християнами.
63. Значення логіки для фахівця – служителя церкви і богослова.

14. Література для вивчення

Основна

1. Тофтул М.Г. Логіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2003. – 368 с.
2. Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посіб. – Каравелла, 2006. – 248 с.
3. Жеребкін В. Є. Логіка: Підручник для вузів. – К.: Знання, 2002. – 255 с.
4. Гусев Д.А. Логика: конспект лекций с задачами. М., Айрис-пресс, 2005. – 240 с.
5. Карпунин В.А. Логика и богословие. Учебное пособие. «Библия для всех». Санкт-Петербург – 2002.- 408 с.
6. Кириллов В.И., Орлов Г.А., Фокина Н.И. Упражнения по логике. Изд. 4-е, переработанное и дополненное. – М., 2002.- 160 с.
7. Гетманова А.Д. Логика: Словарь и задачник: Учеб. пособие для студентов вузов. М., 1998. – 335 с.

8. Головин С.Л. Логика и Библия. – Христианский Научно-апологетический центр, Симферополь, 1999. – 23 с.

Додаткова

9. Бандурка О. М., Тягло О. В. Курс логіки. Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 160 с.
10. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика: Учебник для вузов. – М.: ВЛАДОС, 1998. – 528 с.
11. Гладунський В. Н. Логіка: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей. – Львів: Афіша, 2002. – 359 с.
12. Конверський А.Є. Логіка: підручник для студентів юридичних факультетів. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 304 с.
13. Кондаков Н.И. Логический словарь. – М.: Наука, 1971. – 656 с.
14. Свинцов В.И. Логика: Учеб. для вузов. – М.: Высш.шк., 1987. – 287 с.
15. Хоменко І.В. Логіка: теорія та практика: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 400 с.
16. Яшин Б.Л. Задачи и упражнения по логике. – М.: ВЛАДОС, 1996. – 224 с.